

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobce: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, adresa pro doručování: právní odbor, náměstí Hrdinů 1634/3, poštovní schránka 155/P, Praha 4, proti žalovanému: **Úřad pro ochranu osobních údajů**, se sídlem Pplk. Sochora 27, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. 9. 2013, č. j. 10 A 30/2010 – 67,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků řízení **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Předcházející řízení a obsah kasační stížnosti

[1] Rozhodnutím předsedy žalovaného ze dne 8. 12. 2009, zn. OPS-3309/09-24, (dále jen „napadené rozhodnutí“), bylo na základě rozkladu žalobce změněno rozhodnutí orgánu prvního stupně ze dne 7. 9. 2009, zn. SPR-3309/09-18, kterým byla žalobci jako správci osobních údajů podle § 4 písm. j) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně osobních údajů“), za porušení povinnosti stanovené v § 9 zákona o ochraně osobních údajů v souvislosti se zpracováním citlivého údaje (profilu DNA) Ing. J. P. v Národní databázi DNA (pod č. j. KUP-5166/CB-2007) bez jeho výslovného souhlasu, aniž by byla naplněna některá z výjimek dle § 9 písm. b) až i) zákona o ochraně osobních údajů, uložena pokuta

ve výši 35.000 Kč za správní delikt dle § 45 odst. 1 písm. e) citovaného zákona. Žalovaný napadeným rozhodnutím změnil rozhodnutí orgánu prvního stupně tak, že ve výrokové části slova „jako správce“ nahradil slovy „Policii České republiky jako správcem“. Žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedl, že žalobce je tím, kdo nese odpovědnost za předmětný správní delikt, neboť správcem osobních a citlivých údajů sice je policie, ale ta nemá na rozdíl od žalobce právní subjektivitu, tudíž nemůže být odpovědnou za jeho spáchání. Odpovědnost za toto jednání tedy žalovaný přičetl žalobci, který za policii jedná na základě zákona č. 219/2000 Sb. Žalovaný však z tohoto důvodu změnil výrok rozhodnutí orgánu prvního stupně, neboť správcem údajů byla policie. V meritu žalovaný souhlasil s tím, že vložení, uchovávání, vyhledávání a další využívání profilu DNA v Databázi představuje zpracování citlivého údaje ve smyslu § 4 písm. b) a e) zákona o ochraně osobních údajů, které se řídí režimem § 9 citovaného zákona. Žalovaný zdůraznil, že předmětem daného řízení je pouze uchovávání profilu DNA dotčené osoby v databázi, nikoli otázka oprávněnosti či nezbytnosti odběru biologického vzorku v souvislosti s vyšetřováním konkrétního trestného činu, neboť se jedná o zcela rozdílná zpracování osobních údajů. Žalovaný souhlasil s žalobcem v tom, že na uchovávání profilu DNA nyní dopadá zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Policii“). K argumentaci žalobce ohledně nároku policie na odběr profilu DNA podle § 9 písm. h) zákona o ochraně osobních údajů žalovaný poukázal na to, že není zřejmé, o jaký právní nárok se v daném případě jedná, navíc tato otázka je pro posouzení věci bezpředmětná, neboť předmětem řízení není posouzení legitimacy odebrání vzorků. Na danou problematiku proto dopadá § 9 písm. i) zákona o ochraně osobních údajů, přičemž stěžejní pro vyhodnocení oprávněnosti postupu žalobce je otázka nezbytnosti, kterou žalovaný vykládá s ohledem na účel Databáze a na povahu spáchaného trestného činu, což znamená, že trestný čin musí být natolik závažný pro společnost, aby mohl vyvážit a ospravedlnit tak citelný zásah do soukromí, jakým je uchování profilu DNA. Vzhledem k absenci podrobné právní úpravy je na místě důsledně respektovat Doporučení č. R (92) 1 Výboru ministrů členským státům Rady Evropy o využívání analýzy deoxyribonukleové kyseliny (DNA) v rámci systému trestní justice ze dne 10. 2. 1992 (dále jen „Doporučení“). V posuzovaném případě byla dotčená osoba odsouzena za trestný čin krádež daně, poplatku a podobné povinné platby a za trestný čin porušování autorského práva. Nebyla tedy odsouzena pro závažné trestné činy ohrožující život, zdraví nebo bezpečnost osob; uchování jejího profilu DNA proto nebylo nezbytné ve smyslu § 79 odst. 1 zákona o Policii, a to právě s ohledem na povahu trestného činu, pro který byla odsouzena. Orgán prvního stupně pouze vyjádřil pochybnosti o dostatečnosti právní úpravy, na jejímž základě je Databáze zřízena a provozována, nezpochybnil však legitimitu účelu, který je jejím prostřednictvím sledován. Tento cíl přitom musí být i podle žalovaného naplňován pouze v případě nezbytnosti zpracování citlivých údajů. Výklad žalobce tudíž neodpovídá zásadě nezbytnosti a proporcionality při zpracování osobních a citlivých údajů. Žalovaný nemůže připustit to, aby nezbytnost uchovávání profilů DNA v Databázi byla deklarována bez dalšího např. u každého úmyslného trestného činu, nadto nikoli na základě jednoznačného zákonného zmocnění, což žalovaný musí zvlášť zohlednit. Žalovaný rovněž nemůže přihlídnout k tomu, že dotčená osoba se měla dopustit dalších trestných činů, neboť za ně nebyla pravomocně odsouzena; ani tyto další trestné činy se však nedají podřadit pod závažné trestné činy ohrožující život, zdraví nebo bezpečnost osob. Nad rámec námitek uplatněných žalobcem žalovaný konstatoval, že orgán prvního stupně se dopustil procesního pochybení, pokud se

pokračování

nevypořádal s návrhem žalobce na ustanovení znalce z oboru kriminalistiky k vypracování znaleckého posudku; toto pochybení však nemůže mít vliv na zákonnost rozhodnutí orgánu prvního stupně, neboť z jeho odůvodnění je zřejmé, že tento návrh nesouvisí s předmětem řízení, pořízení jeho vypracování je proto nadbytečné. Odborné kriminalistické otázky nejsou předmětem řízení a nesouvisejí s ním.

[2] Žalobce proti napadenému rozhodnutí brojil žalobou ze dne 9. 2. 2010, v níž souhlasil s tím, že informace obsažené v profilu DNA, který je předmětem dalšího zpracování v Národní databázi DNA, jsou genetickou informací; její zařazování, uchovávání, vyhledávání a používání v Národní databázi DNA je zpracováváním citlivého údaje ve smyslu § 4 písm. b) a e) zákona o ochraně osobních údajů, kdy správcem těchto osobních údajů je Policie České republiky. S ohledem na to, že věc se týkala zpracování profilu DNA Ing. J. P. (dále jen „subjekt údajů“), omezil se žalobce na popis tohoto zpracování. V době, kdy se subjekt údajů nacházel ve výkonu trestu odnětí svobody, tedy dne 6. 6. 2007, měla policie zákonné oprávnění pro odebrání vzorku jeho genetického materiálu a jeho zařazení do Národní databáze DNA, a to podle § 42d zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „původní zákon o Policii“). Policista byl k odběru vzorků oprávněn podle § 42e odst. 1 písm. e) původního zákona o Policii, neboť subjekt údajů byl rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 4. 4. 2005, sp. zn. 4 To 23/2005 odsouzen za spáchání úmyslného trestného činu, navíc se jednalo o pachatele zvláště závažného trestného činu podle § 41 odst. 2 trestního zákona. Žalobce byl přesvědčen, že zpracování tohoto profilu je v souladu s § 9 písm. i) zákona o ochraně osobních údajů, neboť ten odkazuje na zvláštní předpis, kterým v případě policie je § 79 zákona o Policii. Rozhodujícím kritériem v souladu s citovanými ustanoveními je nezbytnost zpracování osobních údajů pro účely předcházení, vyhledávání nebo odhalování trestné činnosti anebo stíhání trestných činů anebo zajišťování bezpečnosti České republiky, veřejného pořádku nebo vnitřní bezpečnosti. Tato nezbytnost je podle přesvědčení žalobce dána jednoznačně tehdy, pokud je pro zjištění spojitosti mezi konkrétní osobou a jednotlivým trestným činem nebo pro identifikaci budoucího pachatele zpracování profilu DNA nezbytné, tj. je to nepostradatelné ve smyslu nemožnosti splnění úkolů policie při zjištění či usvědčení pachatele konkrétního trestného činu. Uchování genetického profilu i podle Evropského soudu pro lidská práva sleduje tento širší cíl v podobě odhalení, ale i usvědčení pachatele trestného činu. Vymezení úkolů Policie musí být obecné, neboť zákonodárce nemůže předvídat všechny možné situace; při konkrétnějším vymezení by zákonodárce musel příslušný předpis neustále novelizovat po té, co by došlo ke změnám ve společnosti, na které by bylo nutné reagovat. Zpracování profilů DNA je rozhodující pro plnění úkolů a povinností Policie dané zákonem spočívající v zajištění ochrany života, zdraví a bezpečnosti jednotlivců i celé společnosti před pachateli trestných činů. Nelze nadřazovat práva odsouzeného právům majority společnosti, tedy té části, která žije spořádaným způsobem života a která rovněž požívá ochrany státu. S ohledem na znění zákona o Policii jsou závěry žalovaného ohledně neoprávněnosti zpracování citlivých osobních údajů subjektu údajů nesprávné. Žalobce nepopíral, že došlo k zásahu do soukromí dotčených osob, na druhou stranu nelze přehlížet, že se jedná o zpracování údajů o pachatelích zvláště závažných trestných činů ohrožující životy, zdraví a bezpečnost osob, což představuje legitimní důvod pro jejich zpracování i podle Doporučení. Postup policie v dané věci proto byl podle žalobce v souladu se zákonem. Ustanovení § 65 zákona o Policii upravuje její pravomoc získávat

osobní údaje pro účely budoucí identifikace, kterou nelze omezovat pouze na vyšetřování konkrétního trestného činu, protože potom by policie postupovala v souladu s trestním řádem. Pokud by žalobce přistoupil na výklad, že policie sice má dle § 66 zákona o Policii oprávnění odebrat biologický vzorek za účelem získání informací o genetickém vybavení, ale již nemá možnost získané informace dále zpracovávat v podobě uchování v databázi, postrádalo by toto ustanovení jakýkoli smysl. Policie proto při zpracování osobních údajů postupuje dle zákona o ochraně osobních údajů s výjimkou § 5 odst. 1, § 11 a § 12 citovaného zákona, neboť se řídí speciální úpravou obsaženou v zákoně o Policii. V případě zpracování osobních údajů subjektu údajů policie správně dospěla k závěru, že není povinna tyto údaje v souladu s ustanovením § 87 zákona o Policii zlikvidovat. Ke zřízení databáze obsahující profily DNA je policie ex lege oprávněna, přičemž konkretizace tohoto zákonného zmocnění je provedena vnitřním předpisem – závazným pokynem policejního prezidenta č. 88/2002, který má zajistit jednotný postup při provozování této evidence. Žalobce byl přesvědčen, že žalovaný pochybil, pokud sám vymezil trestné činy, u kterých může policie uchovávat profily DNA. Předmětné Doporučení, kterého se žalovaný dovolává, navíc není právně závazné. V případě zpracování profilu DNA subjektu údajů je podle žalobce dána nezbytnost jeho uchování v Národní databázi DNA, a to nejen pro činnost policie spočívající ve vyhledání pachatelů trestných činů a jejich následné usvědčení. Zařazení identifikačních údajů nadto může podle žalobce působit i preventivně. Žalobce nesouhlasí s názorem, že subjekt údajů bude (může) v budoucnosti páchat trestnou činnost stejného druhu jako v minulosti, neboť dle statistiky policie existuje padesáti až šedesátiprocentní recidiva, která je často nestejnorodou. Statisticky je rovněž prokázáno, že majetková trestná činnost se nezřídka „překloupí“ do násilné, neboť u majetkové trestné činnosti je zahajována „kariéra pozdějších recidivistů“. V případě daňových deliktů není vždy jednoduché určit konkrétní subjekt, který je odpovědný za trestný čin; žalobce popsal hypotetický případ, kdy bude v případě právnické osoby nutné zjistit, kdo konkrétně zalepil obálku obsahující podkladové materiály. Žalovaný v neposlední řadě přehlédl, že subjekt údajů byl dále stíhán pro trestný čin úmyslného porušování povinnosti při správě cizího majetku, trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí spočívající ve vykonávání činnosti, která mu byla zakázána, a trestný čin podvodu; trestní stíhání pro tyto trestné činy nebylo skončeno odsuzujícím rozsudkem jenom proto, že s ohledem na neúčelnost trestního stíhání pro okolnosti uvedené v § 172 odst. 2 písm. a) trestního řádu bylo odloženo. Na subjekt údajů bylo policií podáno několik návrhů na podání obžaloby za spáchání řady trestných činů, tudíž je na něj nutné hledět jako na recidivistu, který páchá trestné činy naplňující různé skutkové podstaty, a to průběžně od roku 2000. Není proto pravdou, že zpracování jeho profilu DNA není s ohledem na jeho trestnou činnost využitelné, zvláště když byl stíhán pro trestný čin proti pořádku ve věcech veřejných v podobě maření výkonu úředního rozhodnutí. Žalobce proto nemůže souhlasit se závěrem žalovaného, že u těchto trestných činů není nutné uchovávat profily DNA. Zachování profilů DNA slouží nejen k odhalení, ale i usvědčení pachatele z trestné činnosti, neboť ten se může pod tíhou tohoto důkazu doznat ke spáchání trestného činu. Žalobce proto navrhoval zrušit napadené rozhodnutí.

[3] Žalovaný se k žalobě vyjádřil podáním ze dne 7. 6. 2010, v němž uvedl, že v průběhu řízení bylo prokázáno, že policie uchovává v Národní databázi DNA osobní a citlivé údaje subjektu údajů, přičemž zpracování informací obsažených v profilu DNA považuje za zpracování citlivých údajů. Jako právní podklad s ohledem na délku trvání

pokračování

protiprávního jednání byl použit zákon o Policii s tím, že odpovědnost byla dovozena u žalobce. Žalovaný zdůraznil, že předmětem řízení bylo pouze vložení a uchování profilu DNA subjektu údajů, nikoli otázka oprávněnosti či nezbytnosti odběru biologického vzorku v souvislosti s vyšetřováním konkrétního trestného činu s ohledem na jiný účel. Na zpracování osobních údajů v Národní databázi DNA se použije namísto § 5 odst. 1 zákona o ochraně osobních údajů zákon o Policii, což však neznamená vyloučení úpravy v § 9 citovaného zákona vztahující se ke zpracování citlivých údajů. Ustanovení § 79 odst. 1 zákona o Policii nelze dle žalovaného vykládat jako neomezené zmocnění policie ke zpracování osobních a citlivých údajů. Zásadní je tedy podle žalovaného v důsledku absence zvláštní právní úpravy otázka, zda-li zpracování profilu DNA subjektu údajů je nezbytné s ohledem na individuální okolnosti případu. Je proto nutné posoudit, zda trestný čin, který byl spáchán, je natolik závažný pro společnost, aby mohl vyvážit a ospravedlnit zásah do soukromí v podobě uchování profilu DNA v Národní databázi. Uchovávat jakékoli osobní údaje, natož citlivé, pouze na základě příslušnosti dané osoby k určité kategorii osob, byť by se jednalo o odsouzené za trestnou činnost, považuje žalovaný za nedůvodné a nepřiměřené. Evropský soud pro lidská práva v rozsudku ze dne 4. 12. 2008 ve věci S. a Marper proti Spojenému království konstatoval, že samotné zpracování profilu DNA je nutné chápat jako zásah do čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod opodstatněný pouze při stanovení jasných zákonných pravidel. Vzhledem k absenci příslušné právní úpravy žalovaný považuje za nutné postupovat dle č. 8 Doporučení, přičemž policie zpracovala údaje subjektu údajů, který nebyl potrestán za závažné trestné činy ohrožující život, zdraví nebo bezpečnost osob, které představují důvody pro zpracování profilu DNA podle Doporučení. Žalovaný proto nemohl jinak, než konstatovat porušení § 9 zákona o ochraně osobních údajů v dané věci. K tvrzení žalobce, že uchování údajů je opodstatněno i nezbytností identifikovat budoucí pachatele trestných činů, odkazuje žalovaný na výše uvedená východiska při výkladu pojmu nezbytnost, neboť žalobce svým výkladem staví každého pachatele úmyslného trestného činu do role zcela jistého pachatele nějakého budoucího trestného činu, což je v rozporu s principem presumpce nevinoty. Žalovaný setrval na stanovisku, že automaticky nenadřazuje práva jednotlivce či skupiny osob právům jiných osob či skupin osob, ale že maximálně šetří práva všech dotčených stran. Dle judikatury ESLP je sice důvodné přiklonit se k ochraně společnosti na úkor ochrany práv pachatele trestné činnosti, ale pouze v určitých případech, které předvídá zákon. Subjekt údajů nebyl odsouzen za závažný trestný čin ohrožující život, zdraví nebo bezpečnost, uchování jeho osobních údajů proto neodpovídá Doporučení a základním principům ochrany soukromí. Žalovaný nikdy nezpochybnul legitimitu Národní databáze, hodnocení legality této databáze je však komplikováno neexistencí relevantní právní úpravy, přičemž žalobce postupuje na základě velmi obecných formulací a neurčitých právních pojmů, které neumožňují dotčeným osobám zjistit, jestli jejich údaje budou zpracovány. Interní předpisy policie nepokládá žalovaný v tomto směru za dostatečné. Předmětný stav je nadto dlouhodobě kritizován nejen žalovaným, ale i Veřejným ochráncem lidských práv. Žalovaný byl oprávněn vyložit příslušné právní pojmy, byť by byly neurčité, neboť se týkaly případu, který spadá do jeho kompetence. Žádný právní předpis neupravuje využití získaných a uchovávaných osobních a citlivých dat, což oslabuje možnost preventivního působení Národní databáze. Žalovaný nemohl souhlasit s žalobcem dovolávajícím se statistik, podle kterých je vysoká míra nestejnorodé recidivy, neboť nelze říci, že daná osoba se s pravděpodobností blížíící se jistotě opět dopustí trestného činu, je tudíž nutné najít jiné kritérium opodstatňující

zásah do práv spočívající v uchování osobních údajů pro budoucí potřeby. Žalovaný přitom pouze konstatoval, že byl zásah do práv subjektu údajů v dané věci neopodstatněný, nikoli že v případě hospodářských trestných činů nebude nikdy možné profil DNA využít. Za zásadní z hlediska legality zachování DNA profilu považuje žalovaný to, za které trestné činy byl subjekt údajů odsouzen, nikoli zda proti němu bylo vedeno další trestní stíhání; soud v trestním řízení jej nadto neoznačil za pachatele, který znovu spáchal zvláště závažný trestný čin, naopak odkázal na jeho předchozí řádný život. Žalovaný na závěr uvedl, že zákon o ochraně osobních údajů v případě veřejné správy aplikuje spolu s dalšími předpisy v souladu se zásadou proporcionality, kdy váží zájmy dotčených stran s ohledem na konkrétní okolnosti případu. Musí proto zhodnotit, zda zpracování osobních údajů a jeho rozsah je vhodné, nutné a přiměřené v podobě co nejmenší zátěže pro dotčenou osobu. Tímto způsobem žalovaný postupoval v předmětné věci, proto navrhoval zamítnutí předmětné žaloby.

[4] Žalobce podal repliku ze dne 7. 10. 2010, v níž setrval na stanovisku, že uchování profilu DNA subjektu údajů je v souladu se zákonem, neboť žalovaný neporozuměl zdůvodnění zákonného oprávnění policie ke zpracování profilů DNA a důkladné činnosti policie při zpracování osobních a citlivých údajů. Zákon o ochraně osobních údajů v § 9 písm. i) výslovně odkazuje v případě předcházení, vyhledávání a odhalování trestné činnosti na zvláštní zákon, kterým je zákon o Policii. Policie vždy bere v potaz kritérium souvislosti s plněním úkolů policie daných zákonem a nezbytnosti zpracování. Výklad čl. 8 Doporučení provedený žalovaným je nesprávný, neboť ten se netýká jen trestných činů, ale jakéhokoli protiprávního jednání. Policie při zpracování citlivých údajů pro účely budoucí identifikace osob zohledňuje postavení osoby v souladu s výše uvedenou zásadou, není proto možné tvrdit, že by nedocházelo k rozlišování osob podle předem daných kritérií, což naplňuje zásadu přiměřenosti. Žalobce nesouhlasí s kategorizací trestných činů podle jejich závažnosti, neboť každý trestný čin, kterého se osoba dopustila úmyslně, je nezbytné považovat za zásah do chráněného zájmu osob, resp. společnosti, zvláště když 45,9 % stíhaných osob byly recidivisté páčající nestejnorodou recidivu. Osoba, která se dopustila nějakého trestného činu, je povinna nést následky za takové protiprávní jednání včetně nutnosti zpracování profilu DNA za účelem ochrany společnosti před takovými jedinci. Budoucí identifikace je podle žalobce neodmyslitelně účinnou prevencí recidivy. Okruh dotčených osob je dostatečným způsobem upraven, proto žalobce nesouhlasí s jakýmkoli jeho dalším zúžením. Žalobce poukázal na to, že např. u majetkové trestné činnosti se díky možnosti porovnání vzorků DNA zvýšila objasňenost o 50 %, zvláště když při použití sofistikovaných metod při páchání trestné činnosti klasické důkazní prostředky selhávají. Policie při zpracování citlivých údajů velmi důkladně posuzuje jejich nezbytnost s ohledem na předcházení a odhalování trestné činnosti a na povahu trestného činu. Žalovaný ve skutečnosti podle názoru žalobce přihlíží k příslušnosti dané osoby k určité kategorii osob odsouzených, ačkoli tentýž přístup žalobci zároveň vyčítá. Žalobce proto považuje napadené rozhodnutí a argumentaci žalovaného za neoprávněný zásah do policie svěřené pravomoci a do plnění jejich povinností a úkolů stanovených zákonem, neboť žalovaný není schopen posoudit nezbytnost a účel zpracování profilů DNA. Žalobce se nemůže ztotožnit s argumentací žalovaného, že české právo neobsahuje dostatečnou právní úpravu, včetně interního pokynu regulující danou problematiku, neboť opak je pravdou. Z judikatury Evropského soudu pro lidská práva nadto plyne pouze požadavek záruk proti zneužití osobních údajů, nikoli povinnost upravit databázi DNA zákonem. To,

pokračování

že je policie správcem databáze DNA, nemusí být v zákoně vyjádřeno explicitně. Žalobce přitom zdůrazňoval, že Doporučení, na které opakovaně odkazuje žalovaný, není právně závazné, nadto bylo přijato před tím, než se Česká republika stala členským státem Rady Evropy. Žalobce upozornil na to, že jsou-li shromažďovány údaje pachatelů trestné činnosti, zásah do jejich soukromí je v tomto směru nepoměrně menší než dopady jimi spáchaných trestných činů. Nadto v souladu s kriminalistickými metodami policie neshromažďuje celou DNA, nýbrž její část, která vyjma identifikace pohlaví neobsahuje žádné informace, které by mohly vést ať už přímo či nepřímo ke specifickým informacím obsahujícím fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu či vypovídat o národnostním, rasovém nebo etnickém původu, politických postojích, členství v odborových organizacích, náboženství a filozofickém přesvědčení, odsouzení za trestný čin, zdravotním stavu a sexuálním životě subjektu. Žalovaný v neposlední řadě nesprávně vykládá § 65 písm. a) zákona o Policii, neboť tímto ustanovením se neporušuje zásada presumpce neviny, nýbrž se jedná o preventivní opatření. Práva subjektu údajů jako pachatele úmyslného trestného činu nelze podle žalobce nadřazovat vůči právům majority společnosti, která žije spořádaným životem, neboť i ta požívá ochrany svých práv, zvláště když profily DNA v předmětné databázi nejsou využitelné jinak než v trestním řízení. Bylo přitom zajištěno, aby informace z této databáze nebyly zneužitelné, přičemž do dnešního dne nedošlo ani k jedinému případu úniku údajů z databáze DNA. Požadavky žalovaného určit, co může policie zpracovávat, považuje žalobce za nezákonné, neboť mu nepřísluší určovat, jak mají postupovat orgány činné v trestním řízení, zvláště když k tomu nemá erudici. S ohledem na znění předpisů byl žalobce přesvědčen, že zpracování údajů subjektů údajů je nezbytné, a to i s ohledem na jeho další trestnou činnost, byť za ni nebyl odsouzen, neboť je nutné přihlídnout k tomu, proč se tak nestalo, a to přesto, že uznává presumpci neviny.

[5] Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 10. 9. 2013, č. j. 10 A 30/2010 – 67, napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V odůvodnění uvedl, že strany sporu se shodují v tom, že informace obsažené v profilu DNA jsou citlivým údajem a jejich uchovávání v Národní databázi může představovat zásah do práv na soukromý život, rozcházejí se však v závěru, zda je toto zpracování legální. Městský soud popsal průběh správního řízení a skutečnost, že Veřejný ochránce práv ve stanovisku ze dne 31. 1. 2008, sp. zn. 3065/2007/VOP/FH, 3112/2007/VOP/FH vytýkal policii plošný odběr vzorků mj. u osob ve výkonu trestu odnětí svobody za spáchání úmyslného trestného činu. Soud citoval relevantní úpravu obsaženou v zákoně o ochraně osobních údajů, zákoně o Policii a v předchozím zákoně o Policii včetně příslušných novelizací, která při zpracování osobních údajů použila pojem „plnění úkolů policie v souvislosti s trestním řízením“, jehož výklad podal Nejvyšší správní soud v rozsudku sp. zn. 7 As 60/2007. Základním omezením pro zpracování osobních údajů policií je tedy podle městského soudu jejich potřebnost pro plnění úkolů policie, a to pouze v nezbytném rozsahu. Bylo přitom zjištěno, že žalobce uchovává v Národní databázi DNA profil subjektu údajů, který byl rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 4 To 23/2005 (který nabyl právní 4. 4. 2005) odsouzen pro trestný čin kráčení daně, poplatku a podobné povinné platby dle § 148 odst. 1, 4 trestního zákona, pro trestný kráčení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 2 trestního zákona a pro trestný čin porušování autorského práva podle § 152 odst. 1 trestního zákona, k trestu odnětí svobody v délce 6 let a zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce daňového poradce s ohledem na

poměrně vysoký stupeň nebezpečnosti jednání pro společnost, danou zejména tím, že způsobil škodu velkého rozsahu, mírou zavinění a skutečností, že spáchal více trestných činů, a proto jeho trestné činy lze považovat za závažné trestné činy, přičemž soud poukazoval na další jeho trestnou činnost, pro kterou s ním bylo vedeno trestní stíhání. Soud se ztotožnil s obecným závěrem žalovaného, že podle § 9 písm. i) zákona o ochraně osobních údajů může být zpracování citlivých údajů bez souhlasu subjektu prováděno pouze na základě zmocnění ve zvláštním zákoně – zde v původním zákoně o Policii a v nyní platném zákoně o Policii. Skutečnost, že tato zvláštní úprava vykazuje značnou míru obecnosti, neboť neobsahuje taxativní výčet kritérií, kdy je policie oprávněna pro účely budoucí identifikace uchovávat profil DNA, dokládá jednak to, že je zde vůdčím principem trvající nezbytnost uchování, jednak to, že k zajištění jednotného postupu bylo nutno obecně stanovená pravidla precizovat interními pokyny policie. Ačkoli § 79 zákona o Policii nepoužívá jakožto omezující kritérium pro zpracování citlivých údajů povahu trestného činu, jako to činila předchozí právní úprava, je toto kritérium dle názoru soudu stále nejvýznamnějším hlediskem, na základě kterého lze definovat okruh osob, jejichž profil bude do Databáze zařazen. Při hodnocení povahy trestného činu budou kritériem typový stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost a faktická využitelnost Databáze pro odhalení pachatele daného trestného činu (druhově vymezeného), jakož i další kritéria pro posouzení povahy trestného činu a nezbytnosti zařazení profilu odsouzené osoby do Databáze, na něž poukázal žalobce, jako je vysoký podíl recidivistů, způsob spáchání trestného činu a s tím související pravděpodobnost zanechání biologické stopy na místě nebo řada dílčích útoků. Žalovaný sice souhlasil, že v případě trestního činu podle § 148 jsou uvedena hlediska - až na jedno - naplněna, ale dospěl k závěru, že faktická využitelnost Databáze pro odhalení pachatele těchto trestných činů není dána. Soud předně přisvědčil názoru žalobce, že není na místě zpochybňovat samotný důvod zřízení Národní databáze, neboť pokud je policie ze zákona zmocněna odebírat genetické vzorky a pro účely budoucí identifikace uchovávat profil DNA, je na základě toho povinna vést příslušnou evidenci. Soud nesouhlasil s názorem žalovaného, že je nutné vycházet z Doporučení, protože to podle soudu nepředstavuje závazný právní předpis a protože bylo přijato v roce 1992, tudíž nereflektuje další vývoj v dané oblasti. Právní úprava přitom policii opravňuje zpracovávat osobní údaje, včetně informace o genetickém vybavení, v případech, kdy je shledána nezbytnost pro naplnění účelu, nejen u osob ve výkonu trestu odnětí svobody za spáchání úmyslného trestného činu, ale i u osob obviněných či podezřelých ve vztahu k obecně vymezené kategorii úmyslných trestných činů. Nelze přitom paušálně tvrdit, že tento důvod zpracování osobních údajů nebude shledán u hospodářských trestných činů, protože genetické údaje nebudou nikdy použitelné, nýbrž je nutné zásah posuzovat ve vztahu k postavení dotčeného subjektu v procesu trestního řízení, a to i v širším rámci vymezení tohoto pojmu. Sama skutečnost, že v případě trestných činů ohrožujících život, zdraví či bezpečnost osob, je zde relativně vyšší pravděpodobnost zanechání biologické stopy na místě činu a tudíž je zpracování a uchování profilu DNA významné pro ztotožnění pachatele budoucích trestných činů, neznamená, že u trestných činů hospodářské povahy význam využití biologických stop při odhalování těchto činů a jejich pachatelů je marginální. Soud poukázal na to, že v daném případě se jednalo o osobu pravomocně odsouzenou k trestu odnětí svobody pro úmyslný trestný čin, přičemž jí hrozila trestní sazba odnětí svobody 5 až 12 let, tudíž šlo o trestný čin mimořádně vysokého stupně nebezpečnosti, což muselo být v daném případě zohledněno; stejně jako to, že trestná činnost subjektu údaje se řadí k těm, u nichž dochází

pokračování

k recidivě, je u nich vysoká latence, které zůstávají často skryty pozornosti orgánů činných v trestních řízení a zároveň mají vysokou míru společenské nebezpečnosti, protože mohou ovlivnit celou hospodářskou soustavu státu, a je proto dán zájem na jejich odhalení a usvědčení jejich pachatelů. Sama skutečnost, že v případě trestných činů ohrožujících život, zdraví nebo bezpečnost osob, je vyšší pravděpodobnost zanechání biologické stopy na místě činu, neznamená podle soudu, že u trestných činů hospodářské povahy je využívání biologických stop marginální, neboť s ohledem na vývoj páčání trestné činnosti nelze způsoby jejího odhalování omezovat a dopředu vylučovat. Profily DNA nadto obsahují méně osobních informací, neboť jde o výtažky z buněčných vzorků ve formě kódu, což je pro posouzení zákonnosti jednání policie rovněž podstatné, zvláště když je nutné nezbytnost uchování profilu DNA odvíjet od účelu zpracování a od toho, zda jde o osobu toliko podezřelou, obviněnou či odsouzenou, což posuzuje i Evropský soud pro lidská práva. Zároveň soud přihlédl k tomu, že subjekt údajů byl stíhán také pro další trestné činy, než pro které byl pravomocně odsouzen, přičemž k neodsouzení došlo z důvodů odložení věci s ohledem na neúčelnost trestního stíhání; dále na něj bylo podáno několik návrhu na podání obžaloby a byl odsouzen i za spáchání trestného činu podle § 248 odst. 1 a 4 trestního zákona, jde tudíž o recidivistu. Soud přitom nemůže přisvědčit závěru žalovaného, který odmítá na tyto okolnosti reagovat z důvodu presumpce neviny, neboť při posuzování nezbytnosti zpracování profilu DNA v Databázi je nutné k těmto skutečnostem podle závěru soudu přihlédnout, zvláště když k odložení nebo zastavení trestního stíhání může dojít z několika důvodů. Pokud by tímto důvodem bylo to, že se skutek nestal, nebo to, že jej nespáchal obviněný, případně skutečnost, že skutek není trestným činem, je podle soudu takovýto závěr pro posouzení nezbytnosti uchovávání citlivého údaje dané osoby (dosud jen) podezřelé či obviněné relevantní pro rozhodnutí o likvidaci uchovávaného údaje. Naopak pro závěr o dalším uchovávání údaje pro budoucí identifikaci může být u již pravomocně odsouzeného pachatele relevantní skutečností i důvodné podezření či obvinění ze spáchání dalších trestných činů, časová či věcná souvislost, obdobná povaha či způsob spáchání apod. s jednáním, pro něž byl již odsouzen. I když k odsouzení pro tyto další trestné činy soudem nedošlo, je zde na základě zákonem nastavených pravidel v takové situaci důvodný předpoklad pro závěr, že skutek se stal, že jím byl spáchán trestný čin a že jej spáchal obviněný. Pro ospravedlnění dalšího uchovávání profilu DNA v Databázi za legitimním sledovaným účelem u pachatele odsouzeného pravomocně za jiný závažný úmyslný trestný čin k trestu odnětí svobody jsou i takto zjištěné informace podle soudu relevantní. Soud proto dospěl k závěru, že policie v daném případě využila zákonem založeného oprávnění, aby mohla dostát splnění svých povinností při předcházení, odhalování, vyšetřování trestných činů a stíhání pachatelů, a že vůči subjektu údajů šlo o zásah ospravedlnitelný a přiměřený vzhledem k cíli, jímž je ochrana práv a svobod jiných, jako obecný úkol policie.

[6] Proti tomuto rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. 9. 2013, č. j. 10 A 30/2010 – 67, podal žalovaný (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost ze dne 18. 12. 2013, ve které uvedl, že napadá rozsudek z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel namítal, že není správný závěr soudu o tom, že není opodstatněné zpochybňování samostatného důvodu zřízení Národní databáze DNA, neboť pro její zřízení neměla policie jakoukoli zákonnou oporu, protože příslušné zákony pouze upravovaly způsob odebírání vzorků, nezakotvovaly oprávnění policie uchovat tyto údaje

pro účely budoucí identifikace. Ačkoli toto lze logicky dovodit, je stěžovatel toho názoru, že moc výkonná si nemůže sama ze svého rozhodnutí zřizovat evidence a vymezovat účely zpracování osobních údajů. Z rozsudků a rozhodnutí, na které soud odkázal, naopak podle stěžovatele plyne, že zákonnost Národní databáze byla zpochybněna z důvodu obecnosti a neurčitosti zákonné úpravy. Městský soud proto měl podat návrh Ústavnímu soudu na zrušení příslušných ustanovení pro jejich neurčitost. Soud se měl dále zabývat určitostí této právní úpravy ve světle rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci S. a Marper proti Spojenému království, který odmítl obecné a nerozlišující shromažďování profilů DNA. K závěru o nedostatečnosti předmětné právní úpravy rovněž dospívají civilní soudy rozhodující o žalobách jednotlivých osob, jejichž profily DNA jsou v Národní databázi. Judikatura, na kterou odkazuje městský soud, se k otázce zákonnosti Národní databáze přímo nevyjadřovala, nelze z ní proto ničeho podle stěžovatele dovozovat. Právní úpravu obsaženou v zákoně o Policii tedy stěžovatel shledává nedostatečnou pro vytvoření jakékoliv policejní databáze s ohledem na to, že shromažďování DNA profilu je zásah do soukromí, tudíž příslušná právní úprava musí být stejného charakteru jako v případě tajného sledování. Účel policejních evidencí a rozsah kategorií zpracovávaných osobních údajů reguluje nikoliv zákonodárce, ale stanovuje si je sama policie způsobem, který je nepřezkoumatelný a v zásadě nekontrolovatelný. V demokratickém právním státě by přitom měl meze zpracování osobních údajů veřejnou mocí stanovit zákonodárce. Ačkoli zákon o Policii hovoří o povinnosti každé tři roky přezkoumávat, zda je uchování osobních údajů potřebné pro plnění úkolů policie, podle závazného pokynu policejního prezidenta však výsledkem bude vždy závěr o důvodnosti uchování osobních údajů; přezkum je proto ryze formální a údaje jsou uchovány až do 80 let věku dané osoby. Občan proto nemá šanci zjistit a předvídat, jaké evidence policie zřizuje a jaké údaje v nich uchovává. Stěžovatel proto navrhoval, aby Nejvyšší správní soud předložil Ústavnímu soudu návrh na zrušení příslušných ustanovení zákonů regulujících pořizování a vedení Národní databáze DNA. Stěžovatel nesouhlasil s názorem soudu o nezbytnosti uchování profilu DNA na základě ad hoc posouzení případu, neboť přehlédl, že policie odebrala plošným způsobem profily DNA všem osobám ve výkonu trestu odnětí svobody za úmyslný trestný čin. Stěžovatel považoval rozsudek městského soudu za nepřezkoumatelný, neboť mu není zřejmé, na základě čeho dospěl k závěru o oprávněnosti zachování profilu DNA subjektu údajů. Stěžovatel má rovněž za to, že soud nerozlišoval mezi zpracováním profilu DNA v Národní databázi a mezi jeho využitím jako důkazu v trestním řízení před soudem. Oprávněnost použití profilu DNA před soudem nebyla nikdy stěžovatelem zpochybněna, neboť to náleží trestnímu soudu. Jinou otázkou však je využití profilu DNA za účelem odhalení pachatele trestného činu, což je účelem všech databází profilů DNA. Stěžovatel souhlasil s tím, aby policie disponovala určitými informacemi včetně profilů DNA, na druhou stranu musí respektovat právo na ochranu soukromí a sbírat jen nezbytné minimum informací. Stanovení tohoto „minima“ je přitom věcí zákonodárce, nikoli samotného bezpečnostního sboru. Nízká míra pravděpodobnosti použitelnosti profilu DNA v případě pachatele hospodářské trestné činnosti představuje neproporcionalitu ve vztahu k zásahu do práva na soukromí. V případě stop z místa činu stěžovatel aprobejuje závěr soudu, že v důsledku technického vývoje by se měl měnit i způsob, jak takovou činnost odhalit. V případě uchování informací o konkrétních osobách však stěžovatel se závěry soudu souhlasit nemůže. Závěr soudu o tom, že využití profilů DNA ke ztotožnění pachatelů budoucích hospodářských trestných činů není marginální, a to s odkazem na budoucí technický vývoj, považuje

pokračování

stěžovatel za popření role soudu při ochraně základních lidských práv. Jestliže soud zřejmě odmítl plošné uchování profilů u úmyslných trestných činů, aby plošné uchování následně akceptoval na základě argumentace technickým vývojem při odhalování trestných činů, je takový postup nezákonný a nepřezkoumatelný. Skutečnost, že došlo k odložení věci nebo zastavení trestního stíhání, nemá být dále při uchovávání profilů DNA zohledňována, neboť zde neexistuje pravomocné rozhodnutí soudu o vině dotčené osoby. Stěžovateli tudíž z odůvodnění napadeného rozsudku není zřejmé, jaké jsou podmínky pro uchování osobních údajů v Národní databázi DNA. Je přitom přesvědčen, že právní úprava musí být naprosto přesná, anebo musí být možnost přezkumu nezávislým soudem již při samotném vkládání profilů DNA do Národní databáze. Navrhoval proto, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek městského soudu.

[7] Žalobce se ke kasační stížnosti vyjádřil v podání ze dne 9. 1. 2014, ve kterém uvedl, že se odvolává na svá předchozí písemná podání ve věci. Žalobce tvrdil, že zřizování evidencí a vymezování jejich účelů provádí zcela v souladu se zákonem. Argumentace stěžovatele v tomto směru zcela evidentně vychází z neznalosti činnosti policie, neboť s ohledem na rozsáhlost její činnosti, složitost trestné činnosti a jejího odhalování je možné v zákoně zakotvit pouze základní principy (mantinely), které pak musí bezpečnostní sbor následně respektovat. Poukazuje-li stěžovatel na právní úpravu Schengenského informačního systému, přehlíží skutečnost, že tento systém je provozován více státy, tudíž je nutné specificky dohodnout způsob jeho provozování, a že jeho účel je pouze „pátrací“. Žalobce opakovaně upozorňoval na to, že existuje vysoké procento recidivy nestejnorodé a že se pachatelé postupně zdokonalují. Rozsudek civilního soudu (sp. zn. 31 C 70/2012 vydaný Městským soudem v Praze), na který odkazuje stěžovatel, není pravomocný, protože proti němu bylo podáno odvolání. Žalobce byl proto přesvědčen, že Národní databáze profilů DNA je provozována v souladu se zákonem. Navrhoval proto kasační stížnost zamítnout.

II.

Posouzení kasační stížnosti

[8] Stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek Městského soudu v Praze vzešel (ustanovení § 102 s. ř. s.), kasační stížnost je včasná (ustanovení § 106 odst. 2 s. ř. s.) a přípustná, neboť nejsou naplněny důvody zakládající její nepřipustnost podle ustanovení § 104 s. ř. s.

[9] Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněného důvodu. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[10] Z obsahu kasační stížnosti vyplývá, že ji stěžovatel podal z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Podle písm. a) tohoto ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené „nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.“ Nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení spočívá v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor. Podle písm. d) téhož ustanovení lze kasační stížnost podat z

důvodu tvrzené „nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.“

[11] Po přezkoumání kasační stížnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[12] Podle ustanovení § 42d původního zákona o Policii „Policie zpracovává v souladu s tímto zákonem a zvláštními právními předpisy 17b) informace včetně osobních údajů, shromážděné při plnění úkolů policie, a to v rozsahu nezbytně nutném pro plnění těchto úkolů.“

[13] Podle ustanovení § 42e odst. 1 písm.) původního zákona o Policii „Policista, který při plnění úkolů policie nemůže získat osobní údaje, umožňující budoucí identifikaci, jiným způsobem, je oprávněn u osob obviněných ze spáchání trestného činu, u osob ve výkonu trestu odnětí svobody za spáchání úmyslného trestného činu, u osob, jimž bylo uloženo ochranné léčení, nebo u osob nalezených, po nichž bylo vyhlášeno pátrání a které nemají způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu, odebírat biologické vzorky umožňující získání informací o genetickém vybavení.“

[14] Podle ustanovení § 42g odst. 1 původního zákona o Policii „Při předcházení a odhalování trestné činnosti, zjišťování pachatelů trestných činů a konání vyšetřování o trestných činech (dále jen "plnění úkolů policie v souvislosti s trestním řízením") je policie při zpracovávání osobních údajů povinna a) stanovit účel, k němuž mají být osobní údaje zpracovány, b) shromažďovat osobní údaje odpovídající pouze stanovenému účelu a v rozsahu nezbytném pro naplnění stanoveného účelu, c) uchovávat osobní údaje pouze po dobu, která je nezbytná k účelu jejich zpracování, d) zpracovávat osobní údaje podle tohoto ustanovení odděleně od osobních údajů zpracovávaných při plnění jiných úkolů policie, e) neprodleně ohlásit Úřadu pro ochranu osobních údajů 17c) zřízení každé evidence obsahující osobní údaje; součástí tohoto ohlášení je název útvaru odpovědného za zpracovávání osobních údajů, účel evidence, kategorie subjektů údajů a osobních údajů, které se těchto subjektů týkají, a popis opatření k zajištění požadované ochrany osobních údajů.“ Podle odstavce 2 téhož ustanovení původního zákona o Policii „Policie je při zpracování osobních údajů podle odstavce 1 oprávněna v rozsahu potřebném k plnění úkolů policie v souvislosti s trestním řízením a) sdružovat osobní údaje, které byly získány k rozdílným účelům, b) zpracovávat nepravdivé, nepřesné a neověřené osobní údaje; tyto osobní údaje tak musí být označeny.“ Podle odstavce 3 téhož ustanovení „Policie je při zpracování osobních údajů podle odstavce 1 oprávněna zpracovávat citlivé údaje, 17d) je-li to s ohledem na povahu trestného činu nezbytné pro plnění úkolů policie v souvislosti s trestním řízením.“ Podle odstavce 4 téhož ustanovení „Policie zpracovává osobní údaje podle odstavce 1 i bez souhlasu osob; přitom je povinna dbát práva na ochranu jejich soukromého a osobního života. Policie je povinna, jakmile tím již není ohroženo plnění úkolů policie v souvislosti s trestním řízením, osobě sdělit, že zpracovává její osobní údaje, nebo provést likvidaci jejích osobních údajů.“

[15] Nejvyšší správní soud pro uchopení kasační argumentace odkazuje na výrok napadeného rozhodnutí, kterým stěžovatel žalobci vytkl „porušení povinnosti stanovené v § 9 zákona o ochraně osobních údajů v souvislosti se zpracováním citlivého údaje (profilu DNA) Ing. J. P. v Národní databázi DNA (pod č. j. KUP-5166/CB-2007) bez jeho výslovného souhlasu,

pokračování

aniž by byla naplněna některá z výjimek dle § 9 písm. b) až i) zákona o ochraně osobních údajů“. V odůvodnění napadeného rozhodnutí stěžovatel zdůraznil, že předmětem daného řízení je pouze uchovávání profilu DNA dotčené osoby v databázi.

[16] Na prvním - místě ve vztahu k argumentaci stěžovatele ohledně nezákonnosti vedení Národní databáze profilů DNA - musí Nejvyšší správní soud předeslat, že je nepřípustná ve smyslu ustanovení § 104 odst. 4 a § 109 odst. 5 s. ř. s. per analogiam, neboť stěžovatel touto argumentací na podporu napadeného rozhodnutí de facto uplatňuje zcela jiné důvody, než které byly předmětem přezkumu před krajským soudem a předmětem posouzení před samotným stěžovatelem (správním orgánem, jenž vydal napadené rozhodnutí a vedl správní řízení).

[17] Podle ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. není kasační stížnost přípustná, opírá-li se jen o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103, nebo o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl. Podle ustanovení § 109 odst. 5 s. ř. s. ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud nepřihlíží.

[18] Jak uvedl Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 10. 9. 2009, č. j. 7 Afs 106/2009 - 77, *„kasační stížnost může účinně směřovat jen proti těm důvodům soudního rozhodnutí, na němž je toto rozhodnutí postaveno.“* K obdobným závěrům se Nejvyšší správní soud přihlásil v rozsudku ze dne 25. 9. 2008, č. j. 8 Afs 48/2006 - 155, ve kterém uvedl, že *„ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. představuje zavedení koncentračního principu do řízení před Nejvyšším správním soudem. Užití tohoto principu lze považovat za zcela racionální, neboť zajišťuje, aby výhrady účastníků řízení proti (zde) pravomocnému správnímu rozhodnutí byly pořadem práva nejprve projednány krajskými soudy, přičemž Nejvyšší správní soud přezkoumá již pouze zákonnost závěrů krajských soudů k jednotlivým skutkovým a právním otázkám, které jim byly v žalobách předestřeny (promítly-li se, pochopitelně, do námitek kasačních). Pokud by bylo v řízení před Nejvyšším správním soudem (myšleno v řízení o kasační stížnosti) připuštěno uplatnění skutkových a právních novot (zde srov. též ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s.) vedlo by to fakticky k popření kasačního principu, na němž je řízení o tomto mimořádném opravném prostředku vystavěno. Ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. (obdobně jako § 109 odst. 4 s. ř. s., vylučující možnost dodatečného uplatňování argumentů skutkových) tedy nesleduje restriktci práv fyzických a právnických osob na přístup k soudní ochraně. Po účastnících předcházejícího žalobního řízení (z logiky věci je zřejmé, že musí jít pouze o účastníky aktivně legitimované) lze jistě spravedlivě požadovat, aby na principu vigilantibus jura postupovali v řízení shora popsaným způsobem s tím, že v případě, kdy tak neučiní, ponesou (z hlediska možnosti uplatnění procesní argumentace v dalším stupni) případné nepříznivé důsledky.“* V rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 9. 2008, č. j. 1 Afs 102/2008 - 39, bylo konstatováno, že *„podle § 104 odst. 4 s. ř. s. totiž není kasační stížnost přípustná, opírá-li se jen o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl. Tato výhrada dopadá i na případy, kdy žalobce sice onu námitku před soudem uplatnil, učinil tak však až po uplynutí lhůty k podání žaloby.“*

[19] Řízení o kasační stížnosti jako mimořádném opravném prostředku proti pravomocným rozhodnutím krajských soudů podle ustanovení § 102 a násl. s. ř. s. slouží k přezkumu zákonnosti a správnosti rozhodnutí krajských soudů; nevytváří proto novou

instanci k přednesu další skutkové a právní argumentace, která je nadto mimo předmět přezkumu provedeného krajským soudem a mimo předmět rozhodnutí správního orgánu. Nejvyšší správní soud se tedy za dané procesní situace nemůže věcně vyjádřit k argumentaci ohledně samotné zákonnosti vedení Národní databáze profilů DNA, protože to zcela vybočuje z rámce předmětu řízení a protože by vyřešením této otázky nahradil nejen činnost krajského soudu, ale i samotného správního orgánu, přičemž jeho rozhodnutí by bylo konečné a nebyl by proti němu přípustný žádný řádný opravný prostředek.

[20] Pokud jde o samotný předmět řízení, tedy přezkum napadeného rozhodnutí stěžovatele, odkazuje Nejvyšší správní soud na správné, úplné a výstižné odůvodnění rozsudku Městského soudu v Praze, k němuž jen pro úplnost s ohledem na obsah dalších kasačních námitek dodává:

Odkazuje-li stěžovatel na rozsudky Evropského soudu pro lidská práva a nálezy Ústavního soudu, z nichž dovozuje nezákonnost jednání policie, Nejvyšší správní soud uvádí, že v těchto rozhodnutích nebyl nikdy posuzován případ, kdy ke zpracování osobních a citlivých údajů došlo v případě pravomocně odsouzeného pachatele trestného činu, jako tomu bylo v nyní posuzované věci. Nejvyšší správní soud se přitom ztotožňuje se závěrem žalobce, že pravomocně odsouzení pachatelé úmyslných trestných činů, kteří vědomě a cíleně porušili právo, mají mít nižší stupeň ochrany než-li ti, kteří se ničeho protiprávního nedopustili (respektive je u nich dán intenzivní veřejný zájem na prevenci a odhalování trestné činnosti, který odůvodňuje tento zásah do jejich soukromého života a ochrany osobních údajů), což ostatně vyplývá i z předmětné právní úpravy. Vyplývá to rovněž z rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci S. a Marper proti Spojenému království č. 30562/04 a 30566/04, neboť ten se týkal situace, kdy ani jeden ze stěžovatelů, jejichž profily DNA byly tamější policií zpracovávány, nebyl za trestný čin pravomocně odsouzen, bylo proto nutné na ně hledět jako na nevinné, a z nálezů Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 24/10, který nesouhlasil s tím, aby stát měl plošný přístup k provozním a lokalizačním údajům o telefonní komunikaci.

[21] Nejvyšší správní soud rovněž nemohl přehlédnout, že argumentace stěžovatele je vnitřně rozporná. Na jednu stranu totiž hovoří o neexistenci zákonného podkladu pro vedení Národní databáze profilů DNA, na druhou stranu připomíná jednotlivá ustanovení příslušných předpisů, vykládá je a vyvozuje příslušné závěry. Nelze proto hovořit o tom, že by neexistovala žádná právní úprava, jak se snaží navodit stěžovatel, neboť samotný stěžovatel, pokud to považuje za prospěšné, její pomocí argumentuje. Nejvyššímu správnímu soudu tedy není zřejmé, na základě čeho stěžovatel dovozuje neexistenci právní úpravy, když na jiném místě své kasační stížnosti na tuto úpravu poukazuje a argumentuje její údajnou protiústavností.

[22] Dovolává-li se stěžovatel rozsudku Městského soudu v Praze sp. zn. 31 C 70/2012, který byl vydán na základě žaloby subjektu údajů, je nutné k tomu sdělit, že tento rozsudek není pravomocný a nelze z něj tudíž vycházet.

[23] Nejvyšší správní soud souhlasí se závěry městského soudu týkajícími se daného případu o zákonnosti zpracování profilu DNA subjektu údajů. Vytýká-li stěžovatel

pokračování

městskému soudu, že se měl komplexně zabývat odebíráním profilů DNA plošným způsobem, Nejvyšší správní soud dodává, že pokud s tímto plošným odebíráním profilů DNA nesouhlasil a považoval je za nezákonné, měl sám zahájit správní řízení, a nikoli zpětně poté, co mu byly jeho závěry obsažené v odůvodnění napadeného rozhodnutí městským soudem správně vytknuty, dovozovat nové důvody zakládající nezákonnost postupu policie.

[24] Nejvyšší správní soud v neposlední řadě nesdílí obavy stěžovatele ohledně údajného nerozlišení mezi zpracováním profilu DNA v Národní databázi a mezi jeho využitím jako důkazu v trestním řízení před soudem, neboť shledává za souladné s právem nejen to, aby orgány činné v trestním řízení prováděly důkazy profily DNA jejich porovnáním, ale aby stát disponoval profily DNA v případě pachatelů trestných činů, u kterých právě vzhledem k jejich minulosti existuje nepoměrně větší pravděpodobnost páchání další trestné činnosti. Nejvyšší správní soud považuje za spravedlivé a přiměřené, aby stát disponoval evidencí, která by umožnila odhalovat pachatele trestné činnosti mezi recidivisty. Souhlasí-li totiž stěžovatel s tím, aby v trestním řízení byly prováděny důkazy profily DNA, pak je nutné - aby takovéto trestní řízení mohlo být vůbec vedeno a takový důkaz proveden - aby orgány činné v trestním řízení potencionálního pachatele vůbec zjistily, tj. aby zjistily někoho, jehož profil DNA budou moci následně porovnat a usvědčit ze spáchání trestného činu. Takové zjištění přitom bude v některých případech možné právě jen díky porovnání stop zajištěných na místě činu s informacemi obsaženými v databázích včetně Národní databáze profilů DNA. Je proto nutné sice tyto dvě věci odlišovat, nelze však je od sebe absolutně oddělovat, neboť jsou provázané.

[25] Nejvyšší správní soud proto nesouhlasí se závěry učiněnými stěžovatelem, neboť i kdyby orgány činné v trestním řízení zajistily na místě činu řadu důkazů, nemusely by přesto dojít k žádnému pachateli, neboť by nedisponovaly evidencí, jejímž prostřednictvím by pachatele takových trestných činů našly.

[26] Nejvyšší správní soud si je vědom toho, že sběr, uchovávání a zpracování profilu DNA představuje zásah do práv osoby (srov. rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ve věci S. a Marper proti Spojenému království č. 30562/04 a 30566/04), které se tento profil DNA týká, na druhou stranu zdůrazňuje, že tento zásah je ospravedlněn předcházejícím úmyslným a protiprávním jednáním této osoby, která si musí být vědoma, že za splnění příslušných podmínek proti ní může být vedeno trestní řízení a může ji být uložen trest a v souvislosti s tím bude vedena v Rejstříku trestů a v příslušných evidencích vedených Policií, tj. že musí nést negativní následky spojené se spácháním protiprávního jednání. Nejvyšší správní soud přitom poukazuje na to, že Národní databáze profilů DNA není veřejně přístupná, nehrozí proto, že by si někdo třetí, mimo orgány činné v trestním řízení, jejím prostřednictvím zjišťoval citlivé informace o subjektu údajů, resp. o pachatelích trestných činů, tj. není možná další dehonestace takové osoby na základě uchování jejího profilu v Národní databázi. Informace tam uvedené budou použity pouze v případě ověřování shody se stopami nalezenými na místě spáchání jiného trestného činu.

[27] Úkolem městského soudu nebylo informovat, kdy, po jakou dobu a za jakých podmínek mohou být osobní údaje v Národní databázi profilů DNA uchovávány, neboť tyto otázky nebyly předmětem soudního přezkumu, když obsah napadeného rozhodnutí

se týkal zcela konkrétního případu údajného nezákonného zpracování profilu DNA subjektu údajů. Městský soud se proto správně zaměřil na zákonnost napadeného rozhodnutí a dospěl k závěrům, s nimiž se Nejvyšší správní soud ztotožňuje.

[28] Žalobce a městský soud neporušili zásadu presumpce nevinoty, neboť subjekt údajů byl pravomocně odsouzen za spáchání úmyslného trestného činu, což nepopírá ani stěžovatel. V případě zpracování a uchování profilu DNA tohoto pachatele bylo rovněž přihlédnuto k tomu, že se měl dopustit další trestné činnosti a proč bylo ohledně ní trestní řízení zastaveno, resp. věc odložena. Z těchto skutečností je totiž zřejmé, že žalobce posoudil případ komplexně, neboť subjekt údajů zřejmě porušil právo opakovaně či soustavně (příčemž vedení dalších trestních řízení s ohledem na výši hrozící sankce se jevílo jako neefektivní), a je proto u něj o to větší pravděpodobnost možné recidivy. Koneckonců zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů, rovněž ukládá, aby v rejstříku trestů byly zachovány údaje o podmíněném zastavení trestního stíhání jako o důležité skutečnosti, ačkoli již z názvu tohoto institutu je patrné, že v takovém případě nedošlo k pravomocnému odsouzení za trestný čin, neboť se jedná o relevantní údaj důležitý pro případné vedení dalšího trestního stíhání.

[29] Závěrem pak nutno uvést, že k otázce stěžovatelem namítané nepřezkoumatelnosti rozsudku z hlediska nesrozumitelnosti či nedostatku důvodů rozhodnutí se vyjádřil Nejvyšší správní soud, např. ve svém rozsudku ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 – 75 (všechna rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), takto:

[30] „Za nesrozumitelné lze obecně považovat takové soudní rozhodnutí, jehož výrok je vnitřně rozporný, kdy nelze zjistit, zda soud žalobu zamítl nebo o ní odmítl rozhodnout, případy, kdy nelze seznat co je výrok a co odůvodnění, dále rozhodnutí, z něhož není patrné, které osoby jsou jeho adresátem, rozhodnutí s nevhodnou formulací výroku, která má za následek, že rozhodnutí nikoho nezavazuje apod. Nedostatkem důvodů pak nelze rozumět dílčí nedostatky odůvodnění soudního rozhodnutí, ale pouze nedostatek důvodů skutkových. Skutkovými důvody, pro jejichž nedostatek je možno rozhodnutí soudu zrušit pro nepřezkoumatelnost, budou takové vady skutkových zjištění, která utvářejí rozhodovací důvody, typicky tedy tam, kde soud opřel rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, případně zjištěné v rozporu se zákonem anebo tam, kdy není zřejmé, zda vůbec nějaké důkazy v řízení byly provedeny.“

[31] V případě napadeného rozsudku se městský soud nedopustil výše uvedené nesrozumitelnosti v podobě vnitřní rozpornosti výroku, nerozlišení výroku a odůvodnění, nezjistitelnosti jeho adresátů či nevhodné formulace, protože napadený rozsudek jasně a přehledně obsahuje všechny zákonem předepsané náležitosti. Ostatně samotný stěžovatel jeho obsahu porozuměl, pouze s jeho obsahem nesouhlasí, což nepředstavuje důvod pro zrušení napadeného rozsudku pro jeho nesrozumitelnost. Městský soud dostatečně vysvětlil, proč považoval uchování profilu DNA subjektu údajů v Národní databázi profilů DNA za souladné se zákonem, ostatně stěžovatel v jiné části své kasační stížnosti s těmito závěry soudu polemizuje, není proto na místě dovozovat, že by městský soud neuvedl, proč napadené rozhodnutí zrušil.

pokračování

[32] Nejvyšší správní soud nad rámec potřebného odůvodnění dodává, že dovolává-li se stěžovatel ochrany práv jednotlivce, nemůže přehlížet práva ostatních, tj. bude muset zvážit, že práva jedince (zde pravomocně odsouzených pachatelů úmyslných trestných činů) začínají a končí tam, kde jsou práva druhého, která jsou chráněna mimo jiné i prostřednictvím policie. Aby policie mohla dostat plnění svých povinností při předcházení, odhalování a vyšetřování trestné činnosti a stíhání pachatelů trestných činů, musí k tomu využít zákonem založeného oprávnění. Poukazuje-li stěžovatel případně na to, že právní úprava činnosti policie není dokonalá a že by si představoval „lepší právní úpravu“, Nejvyšší správní soud dodává, že neshledal, že by právní úprava zákona o policii, o niž žalobce opíral zpracování citlivého osobního údaje v podobě vzorku DNA v nyní řešeném případě, nevyhovovala minimálním požadavkům na zákonný podklad zásahu do práva na ochranu soukromého života, jak je formuloval Evropský soud pro lidská práva. Nepředjímá tím ovšem výsledek testu proporcionality a dostatečnosti zákonného podkladu v jiných případech lišících se od nyní posuzovaného v podstatných ohledech.

III.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[33] Na základě výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud po přezkoumání napadeného rozsudku Městského soudu v Praze k závěru, že nebyly naplněny tvrzené důvody podání kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s., za použití ustanovení § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. Kasační stížnost proto není důvodná a Nejvyšší správní soud ji podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[34] O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl ve věci procesně úspěšný, proto nárok na náhradu nákladů řízení nemá; žalobci náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikli, proto mu Nejvyšší správní soud náhradu nákladů podle ustanovení § 60 odst. 7 s. ř. s. nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. dubna 2014

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu